LIVRE DE LYON

July 14, 2025

Dear Özge Güncan

We are pleased to invite you to the book Project "**Müzikte Teori, Performans ve Analiz Üzerine Akademik İncelemeler**",which will published on October 2025 in Lyon, France.

It is is an honor to invite you to "**FANNY HENSEL'İN "ARALIK" PARÇASINDA BİÇİM, ZAMANSALLIK VE TOPLUMSAL CİNSİYET**". We deeply appreaciate your reasearch and would like you to write a chapter for our Project.

Best regards

Oliver Denis
Regional Manager of Livre de Lyon

37 Rue Marietton 69009 Lyon France
E-Mail: info@livredelyon.com
www.livredelyon.com

LIVRE DE LYON
37 rue marietton 69009 Lyon France
Email: info@livredelyon.com
Website: www.livredelyon.com

To whom it may concern

Livre de Lyon is an international publishing house. Founded in 2008. Our principal field of activity is the publication of academic books and theses. Our goal is make your precious work available to readers. Livre de Lyon publishes books not only in French and English to support publications in other languages as well. Our publishing house has its central offices in Lyon, France. We send the books we publish here to the world's prestigious universities and national libraries, either directly or via distributors..

Please find attached the list of books cataloged in universities library which are published by Livre de Lyon

Best regards

Oliver Denis

Regional Manager of Livre de Lyon

LIVRE DE LYON

EXAMPLES OF BOOKS PUBLISHED BY LIVRE DE LYON FROM 2019 TO 2024			
	BOOK NAME	**Year**	**ISBN**
1	Current Research In Internal Medical Sciences	2019	978-2-490773-49-7
2	Une Page D'histoire De La Médecine	2019	978-2-490773-27-5
3	Éducation Et Sociologie	2019	978-2-490773-11-4
4	Current Researches In Surgery Medical Sciences	2019	978-2-490773-50-3
5	The Balkans Everyday Life And Culture	2020	978-2-490773-45-9
6	Current Health Studies During The Pandemic Process	2020	978-2-38236-059-0
7	Protest music in youth-culture: multi model analysis of muic	2020	978-2-38236-039-2
8	Financial Service: Banking And Finance	2021	978-2-38236-069-9
9	Retinal Vascular Diseases	2021	978-2-38236-174-0
10	Architectural Sciences And Technology	2021	978-2-38236-136-8
11	Traditional Dishes Consumed In The Eastern Anatolian Region Of Turkey	2021	978-2-38236-177-1
12	Approximation Process Of Bernstein Type Rational Functions	2021	978-2-38236-170-2
13	Reviews In Dentistry Methodology, Research And Practice	2022	978-2-38236-261-7
14	Farewell My Queens: From Marie Antoinette To Farah Diba	2022	978-2-38236-271-6
15	Diabetic Retinopathy And Diabetic Macular Edema	2022	978-2-38236-274-7
16	Landscape Research II	2022	978-2-38236-289-1
17	Effective Public Relation Strategies For Food Companies	2022	978-2-38236-267-9
18	The Socio-cultural Changes Caused By International Migration Before The 2019 Pandemic…	2023	978-2-38236-525-0
19	Space In Macro And Micro Scales	2023	978-2-38236-472-7
20	Conceptual Change Theories And Practice Examples In Education	2023	978-2-38236-596-0
21	Bildungsroman Tradition In English Literature	2023	978-2-38236-591-5
22	Review of Clinical Anatomy Researches	2024	978-2-38236-662-2
23	Innovative Approaches In Dentistry	2024	978-2-38236-789-6
24	Sustainable Approaches In Architecture And Urban Design	2024	978-2-38236-812-1
25	Innovative Multifaceted Developments In Veterinary Medicine	2024	978-2-38236-788-9

LIVRE DE LYON

BOOKS LIST ON FINE ARTS

	BOOK NAME	AUTHOR	ISBN
1.	École Nationale et Spéciale des Beauxarts Règlement de l'École (Édition de 1895)	Ministere de L'Instruction Publique	978-2-490773-37-4
2.	A Small Theater	Fermor Spencer Cannon	978-2-490773-17-6
3.	Uber Die Musik Der Nordamerikanischen Wilden	Theodor Baker	978-2-38236-113-9
4.	Juan del Encina y los Orígenes del Teatro Español	Emilio Cotarelo y Mori	978-2-38236-114-6
5.	Plantas de Salon Comedia En Un Acto Original, Estrenada En Madrid En El Teatro de la Princesa, La Noche del 27 de Abril de 1899	Adelardo Fernández Arias	978-2-38236-131-3
6.	La Musica Italiana Nel Secolo XIX: Ricerche Filosofico-Critiche	Eleuterio Pantologo	978-2-38236-115-3
7.	A Visit to the Architectural Museum	John Pollard Seddon	978-2-490773-33-6
8.	Architectural Acoustics	H. W. Johns-Manville	978-2-490773-34-3
9.	Des Influences Byzantines	Félix de Verneilh	978-2-490773-35-0
10.	Hellenistic Architecture in Syria	S. Butler Murray	978-2-490773-40-4
11.	Select Examples of Architectural Grandeur in Belgium, Germany, and France: A Series of Twenty-Four Sketches Drawn on the Spot	John Le Keux, and other artists Lyon	978-2-490773-42-8
12.	The Art and Science of Stair Building	Lucius D.Gould	978-2-490773-18-3
13.	Details of Elizabethan Arictecture	Henry Shaw	978-2-490773-48-0
14.	A Catechism of Architecture	John Gash	978-2-490773-77-0
15.	An Apology for the Revival of Christian Architecturein England	Augustus Welby Northmore Pugin	978-2-490773-79-4
16.	Architecture and History and Westminster Abbey	William Morris	978-2-490773-81-7
17.	Architecture Under Nationalism	John Pickering Putnam	978-2-490773-82-4
18.	Décadence de l'Architecture à la Fin du Dix-Huitieme Siecle	Charles-François Viel	978-2-490773-86-2
19.	Essay on Gothic Architecture	John Henry Hopkins	978-2-490773-87-9
20.	Landscape Architecture	Stephen Child	978-2-490773-89-3
21.	St. Illtyd's Church, Pembrey: Its History and Its Architecture	Edward Roberts and H. A. Pertwee	978-2-490773-96-1
22.	Terra Cotta in Architecture	Walter Geer	978-2-490773-97-8
23.	The Influence of Material on Architecture	Banister Fletcher	978-2-490773-98-5
24.	The Study of Architectural Drawing in the School of Architecture	William Robert Ware	978-2-490773-99-2
25.	Progress in Art and Architecture, With Precedents for Ornament	John Pollard Seddon	978-2-490773-94-7

Livre de Lyon France

LIVRE DE LYON

SAMPLE BOOKS LIST FROM LIVRE DE LYON IN THE WORLD'S TOP 500 UNIVERSITIES LIBRARY

According to the Academic Ranking of World Universities (ARWU); CWTS Leiden Ranking and University Ranking by Academic Performance (URAP) ranking organizations accepted by The Council of Higher Education (YÖK)

1	École nationale et spéciale des beaux-arts: règlement de l'école	France. Ministère de l'instruction publique.	École normale supérieure de Lyon http://www.sudoc.abes.fr/cbs/xslt/DB=2.1//SRCH?IKT=12&TRM=252314727
2	Traditional dishes consumed in the Eastern Anatolian region of Turkey	Gulsen Bayat.	Princeton University https://catalog.princeton.edu/catalog/99125407258306421
3	A visit to the architectural museum	Pollard Seddon	École normale supérieure de Lyon https://www.sudoc.fr/252474341
4	The History of France	Julia Corner	University of Sorbonne https://catalogue.bis-sorbonne.fr/iii/encore/record/C__Rb2580933__S%22Livre%20de%20Lyon%22__P0%2C3__Orightresult__U__X3?lang=frf&suite=cobalt
5	The Balkans: Everyday Life and Culture	Ema Miljković	University of Sorbonne https://catalogue.bis-sorbonne.fr/iii/encore/record/C__Rb2618533__SThe%20Balkans%3A%20Everyday%20Life%20and%20Culture__Orightresult__U__X3?lang=frf&suite=cobalt
6	Educational Psychology A Treatise for Parents and Educators	Louisa Parsons Hopkins	École normale supérieure de Lyon http://www.sudoc.fr/248619306
7	Coronavirus Disease : (COVID-19)	Siriken, Belgin , Guler, Ayhan	University of Munich https://opac.ub.uni-muenchen.de/TouchPoint/search.do?methodToCall=submit&searchCategories%5B0%5D=-1&searchHistory=&CSId=8334N3167Sc7c559250a351db96abf3f2e7d75b44252b377f8&refine=true&refineField=-1&tab=tab1&View=sunrise&refineHitListName=2_&refineQuery=%22Livre+de+Lyon%22&submitSearch=Suchen&refineType=new
8	Des Influences Byzantines	Félix de Verneilh	École normale supérieure de Lyon http://www.sudoc.fr/248664484
9	The Balkans: A View of Demography and Economics History	Marijan Premović	University of Sorbonne https://catalogue.bis-sorbonne.fr/iii/encore/record/C__Rb2618532__S%22Livre%20de%20Lyon%22__Orightresult__U__X3?lang=frf&suite=cobalt
10	Une page d'histoire de la médecine la thérapeutique sous les premiers Césars	Raphael Lépine	Leiden University https://catalogue.leidenuniv.nl/primo-explore/search?tab=all_%201101127443
11	Sports and Talent Selection in Early Adolescence	Ahmet Uzun (Editor)	Universite de Bordeaux https://babordplus.hosted.exlibrisgroup.com/primo-explore/fulldisplay?docid=33PUDB_Alma_Unimarc7199879930004671&context=L&vid=33PUDB_UB_VU1&lang=fr_FR&search_scope=catalog_pci&adaptor=Local%20Search%20Engine&tab=default_tab&query=any,contains,%22L%C4%B0VRE%20DE%20lYON%22&offset=0
12	Des Influences Byzantines	Félix de Verneilh	École normale supérieure de Lyon http://www.sudoc.fr/248664484
13	Syllabus of A Course in Pedagogy	Edward Brooks	École normale supérieure de Lyon http://www.sudoc.fr/24861892X
14	Nationalism and The Balkans	Abidin Temizer	University of Ljubljana https://plus.si.cobiss.net/opac7/bib/24845315
15	Glossary of assessment & evaluation in higher education	H. Omer Tontus.	Princeton University https://catalog.princeton.edu/catalog/99125422823106421
16	91-92 Hersek seferi, 92-93 Osmanlı-Karadağ seferi ve Hâl-i Hâzır Dârü'l-Harekâtı : (1875 Hersek ve 1876 Karadağ Savaşları)	Ali Fıtrî	Princeton University https://catalog.princeton.edu/catalog?q=oclc_s%3A1289634231

Livre de Lyon France

Consent to Publish for book Chapter

Title of Book: Müzikte Teori, Performans ve AnalizÜzerine Akademik İncelemeler

Title of the book chapter:FANNY HENSEL'İN "ARALIK" PARÇASINDA BİÇİM, ZAMANSALLIK VE TOPLUMSAL CİNSİYET

Corresponding Author Name and Surname: Özge GÜNCAN

Author(s) full name(s):

Corresponding author's name, address, affiliation and e-mail:

Dr. Öğr. Üyesi Özge GÜNCAN
Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Piyano Anasanat Dalı Tepebaşı/Eskişehir
ozgeguncan@anadolu.edu.tr

The Publisher intends to publish the Work under the imprint **Livre de Lyon**.

1 Rights Granted

The Author grants Livre de Lyon (the "Publisher") the exclusive, worldwide, transferable, sub-licensable right to reproduce, publish, distribute, transmit, translate, publicly perform, archive, store, lease, sell, and use the Contribution in any form or medium, including electronic (e.g., internet, databases, interactive devices). This includes the right to create derivative works, combine it with other materials, and use it for promotional purposes.

The copyright of the Contribution is vested in the Publisher. The Author asserts the right to be identified as the originator in all editions. The Publisher may take necessary actions to protect these rights against infringement.

2 Rights retained by Author

The Author may self-archive a pre-print and an Author's Accepted Manuscript (AAM) version of the Contribution.

a) Pre-Print: The Author can share the first version of the manuscript (Pre-Print) before acceptance, on personal or legally compliant non-commercial pre-print servers (e.g., arXiv, bioRxiv). After publication, the Author must update the acknowledgement and link to the definitive version on the publisher's website.

b) AAM: The Author can share the accepted version (AAM) on their personal website immediately upon acceptance. 12 months after publication (Embargo Period), the Author can release the AAM on institutional or funder repositories, with an appropriate acknowledgement and link to the published version. The Author may not self-archive the final published version (pdf/html/xml).

The Author retains the right to communicate the Contribution for research purposes, share it in manuscript form, or use it for non-commercial and educational purposes with proper citation.

3 Warranties

The Author agrees to execute all necessary documents to grant the rights under this Agreement. The Contribution must be original, and the Author must obtain permission for any third-party materials used. The Author warrants that the Contribution has not been published before, contains no defamatory content, and does not infringe any rights. The Author will indemnify the Publisher against any claims arising from breaches of these warranties and agrees to amend the Contribution if needed.

4 Delivery of Contribution and Publication

The Author will deliver the Contribution in an agreed format by the agreed date. The Publisher will handle publication at its own expense. The Contribution must meet the Publisher's guidelines.

5 Author's Discount for Books and Electronic Access

The Author can purchase copies of the Work and other books from the Publisher at a 30% discount for personal use. Resale is not allowed. The Author will also have access to the published version of the Work online and can share single contributions for non-commercial research and classroom use.

6 Termination

Either party can terminate the Agreement with written notice if the other party commits a material breach that is not remedied within 28 days. Upon termination, rights and obligations cease except for those that survive termination.

7 Governing Law and Jurisdiction

Any disputes will be resolved through good faith discussions. This Agreement is governed by the laws of France, and disputes will be handled by the courts of Lyon.

Corresponding Author signs for and accepts responsibility for releasing this material on behalf of any and all Co-Authors.

Signature of Corresponding Author: **Date:**

…… 06.10.2025

Signature of Publishing House: **Date:**

Oliver Denis
Regional Manager of Livre de Lyon

Müzikte Teori, Performans ve Analiz

Üzerine Akademik İncelemeler

Editörler

Özge GÜNCAN

Ayşe Özlem AKDENİZ

Arman ARTAÇ

LIVRE DE LYON

2025

Müzik

MÜZİKTE
TEORİ, PERFORMANS VE ANALİZ
ÜZERİNE AKADEMİK İNCELEMELER

Editörler
Özge GÜNCAN
Ayşe Özlem AKDENİZ
Arman ARTAÇ

LIVRE DE LYON
Lyon 2025

MÜZİKTE
TEORİ, PERFORMANS VE ANALİZ
ÜZERİNE AKADEMİK İNCELEMELER

Editörler
Özge GÜNCAN
Ayşe Özlem AKDENİZ
Arman ARTAÇ

LIVRE DE LYON
Lyon 2025

Müzikte Teori, Performans ve Analiz Üzerine Akademik İncelemeler

Editors • Asst. Prof. Dr. Özge GÜNCAN • Orcid: 0000-0002-6376-5743
• Prof. Dr. Ayşe Özlem AKDENİZ • Orcid: 0000-0003-2383-7121
• Prof. Dr. Arman ARTAÇ • Orcid: 0000-0002-6115-8114

Cover Design • Motion Graphics
Book Layout • Motion Graphics
First Published • October 2025, Lyon

e-ISBN: 978-2-38236-939-5
DOI: 10.5281/zenodo.17409071

copyright © 2025 by Livre de Lyon

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior written permission from the Publisher. The author or authors of the relevant section are responsible for any copyright infringement that may occur due to the images and graphics used in the book. The editor or publisher does not assume responsibility in this regard.

OPEN ACCESS

Publisher • Livre de Lyon
Address • 37 rue marietton, 69009, Lyon France
website • http://www.livredelyon.com
e-mail • livredelyon@gmail.com

LIVRE DE LYON

ÖNSÖZ

Müzik; seslerin ve sessizliklerin ritim, melodi ve armoni gibi unsurlarla bir düzen içinde bir araya getirilmesiyle oluşan bir sanat biçimidir. Bu düzenli sesler, kişide çeşitli duygular uyandırır, çeşitli hisleri, olguları, durumları ifade eder ve estetik bir zevk yaratır. Aynı zamanda müzik, içinde doğduğu kültürün bir yansıması olarak hem kişisel hem de toplumsal bir deneyimdir. El sanatlarından dramatik sahne gösterilerine kadar çeşitli yaratıcı sanat alanları bulunsa da müzik evrensel etkisi en yüksek olan sanat dallarından biridir. Klasik Batı Müziği'nin yüzyıllara yayılan birikimi de Geleneksel Türk Müziği'nin melodik temelli, incelikli makam sistemi de bu sanatın ne denli katmanlı ve anlam yüklü bir dile sahip olduğunun kanıtıdır. "Müzikte Teori, Analiz ve Performans Üzerine Çalışmalar" başlıklı bu akademik çalışma, müziği yalnızca bir sesler ve sessizlikler bütünü olması ve estetik anlamı açısından değil; aynı zamanda kuramsal temelleri, analitik derinliği ve performans boyutuyla bütüncül bir olgu olarak ele almayı amaçlamaktadır. Müzik, hem bir bilim hem de bir sanat disiplini olarak, disiplinler arası bir köprü işlevi görür. Bu kitap, Geleneksel Türk Müziği'nin köklü yapılarından Klasik Batı Müziği'nin büyük formlarına uzanan geniş bir yelpazede, müziğin kuram, analiz ve icra boyutlarını bir arada incelemektedir. Türk müziğindeki makam ve usul sistemi ile Batı müziğindeki armoni ve form anlayışı, yalnızca farklı kültürel perspektifleri yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda müziğin teorik ve uygulamalı yönlerine dair derinlikli bir anlayış sunar.

Bu kitabın ortaya çıkmasında değerli katkılarını esirgemeyen tüm yazarlarımıza, çalışmaları titizlikle değerlendiren hakemlerimize ve sürece emek veren tüm paydaşlarımıza içten teşekkürlerimizi sunarız. "Müzikte Teori, Performans ve Analiz Üzerine Akademik İncelemeler" adlı kitabın, müziğin kuramsal ve pratik boyutlarına ilgi duyan herkes için aydınlatıcı ve yol gösterici bir kaynak olmasını diliyoruz.

Editörler
Dr. Öğr. Üyesi Özge GÜNCAN
Prof. Dr. Ayşe Özlem AKDENİZ
Prof. Dr. Arman ARTAÇ

CONTENTS

	ÖNSÖZ	I
BÖLÜM I.	KLASİK BATI MÜZİĞİ VE DİN İLİŞKİSİ ***Ayşe Özlem AKDENİZ & Arman ARTAÇ***	1
BÖLÜM II.	FANNY HENSEL'İN "ARALIK" PARÇASINDA BİÇİM, ZAMANSALLIK VE TOPLUMSAL CİNSİYET ***Özge GÜNCAN***	19
BÖLÜM III.	STRAUSS'UN ÖLÜM VE HATIRA TEMALI "ALLERSEELEN" LİEDİ ÜZERİNE MÜZİKAL BİR İNCELEME ***Arman ARTAÇ & Dilara ÇELİK***	37
BÖLÜM IV.	ÇALGI EĞİTİMİNDE PERFORMANSI ETKİLEYEN FAKTÖRLER ***Hüseyin Bülent AKDENİZ & Erdal ULUDAĞ***	53
BÖLÜM V.	ÂŞIK MÜZİĞİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME ***Pelin DEMİRÇE ALTINTAŞ***	67
BÖLÜM VI.	VİYOLONSELİN ON DOKUZUNCU YÜZYILDAKİ GELİŞİMİ ***Zaliha Didem ERKEN***	83
BÖLÜM VII.	FLÜT LİTERATÜRÜNDE KADIN BESTECİLİĞİN TEMSİLİ: CÉCILE CHAMINADE CONCERTINO OP. 107 ESERİNİN EĞİTİMDEKİ YERİ VE FRANSIZ MÜZİĞİNDEKİ ÖNEMİ ***Aylin GÜNAYDIN***	99
BÖLÜM VIII.	FACH SİSTEMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ VE OPERA ÜZERİNDEKİ ETKİSİ ***Cemile Özlem KILIÇ***	119
BÖLÜM IX.	ARCANGELO CORELLI'NİN OP.5, 8 NUMARALI SONATININ MÜZİKAL AÇIDAN İNCELENMESİ ***Ayşe TURAN***	133

BÖLÜM X. YAVUZ AKALIN'IN BAYÂTİ MAKÂMINDAN ACEMAŞİRAN MAKÂMINA GEÇİŞ TAKSİMİ'NİN NEY İCRA TAVRI AÇISINDAN İNCELENMESİ 151

Onur ÜSTÜNKAYA & Muhammet Zinnur KANIK

BÖLÜM XI. CAM SANATI VE MÜZİKTE HARMONİK İFADE: CAM ARMONİKANIN ESTETİK VE KÜLTÜREL BOYUTLARI 169

Mehmet AYDIN

BÖLÜM II

FANNY HENSEL'İN "ARALIK" PARÇASINDA BİÇİM, ZAMANSALLIK VE TOPLUMSAL CİNSİYET

Form, Temporality and Gender in Fanny Hensel's "December"

Özge GÜNCAN[1]

[1]*(Dr. Öğr. Üyesi) Eskişehir,Türkiye, Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı / Müzik Bölümü / Piyano Anasanat Dalı*
E-mail: ozgeguncan@anadolu.edu.tr
ORCID: 0000-0002-6376-5743

1. Giriş

19. yüzyıl Avrupa müzik tarihi, hem biçimsel geleneklerin kurumsallaştığı hem de anlatı kiplerinin çeşitlenerek yeni estetik imkânlar sunduğu bir dönemi temsil eder. Bu yüzyılda piyano müziği, yalnızca teknik bir virtüozite alanı değil, aynı zamanda zamanın, belleğin ve anlatının müzikal biçimler aracılığıyla işlendiği bir ifade zemini hâline gelmiştir. Beethoven'ın geç dönem sonatlarında, Schumann'ın döngüsel karakter parçalarında ve Liszt'in tematik dönüşüm tekniklerinde müzikal anlatı, yalnızca tematik malzemelerin işlenişiyle değil, zamansal kurguların bilinçli biçimsel stratejilerle örtüştürülmesiyle kurulmuştur (Caplin, 1998; Hepokoski & Darcy, 2006; Hatten, 1994; Rosen, 1988). Bu bağlamda Fanny Hensel'in 1841 tarihli Das Jahr başlıklı piyano döngüsü, 19. yüzyıl müzik tarihindeki yerinden çok daha fazlasını hak eden bir yapıttır. Döngü, takvim yılının on iki ayını temsil eden on iki parçadan oluşur. Ancak bu on iki parça, basit bir takvimsel diziliş olmaktan çok, müzik aracılığıyla bir yılın zamansal deneyimini ve belleğini temsil eden büyük ölçekli bir anlatı bütünlüğü oluşturur. Döngünün son parçası olan "Aralık" (Dezember), bu anlatı yapısının hem doruk noktası hem de kapanışıdır. Bu çalışma, söz konusu parçayı yalnızca yapısal bir müzik analizi nesnesi olarak değil, bir zamansal anlatı biçimi ve kültürel-toplumsal bir jest olarak ele almaktadır.

Piyano döngüsü geleneği, özellikle Beethoven sonrası dönemde biçimsel yeniliklerle anlatı kiplerini iç içe geçirmiştir. Karakter parçalarının takvimsel, mevsimsel ya da alegorik düzenlemeler içinde sıralandığı döngüler, lineer zamandan farklı bir zamansal anlatı kurar. Bu tür döngülerde kapanış parçaları, çoğu zaman döngünün başındaki tematik veya retorik malzemeyi geri çağırarak çerçeveleme işlevi görür. Bu strateji, dinleyicinin belleğini harekete geçirerek döngüyü yalnızca bir sıralama değil, bütünlüklü bir zaman deneyimi olarak algılamasını sağlar (Hatten, 1994). Bu yaklaşım Beethoven'ın geç sonatlarında doruğa çıkar: özellikle Op. 110 ve Op. 111 gibi eserlerde biçimsel plan, zamanın dönüşümlü ve katmanlı kurgusunu temsil eder. Hepokoski ve Darcy'nin (2006) "Essential Closure" kavramı, klasik sonat formundaki dramatik çözülme anını açıklamak için geliştirilmiş olsa da, bu kavram döngüsel yapılardaki zamansal kapanış stratejilerini anlamada da kullanılabilir. Kapanış parçaları, dramatik bir doruk veya tematik çözülme işlevi görmenin yanı sıra, çoğu zaman döngü boyunca işitilen malzemeleri retrospektif bir çerçeveye yerleştirir.

Fanny Hensel'in Das Jahr döngüsü bu bağlamda özgün bir örnektir. Açılıştan itibaren fanfar temaları, lirik bölmeler ve sekanslı geçişlerle kurulan anlatı, "Aralık" parçasında yeniden çevrelenir. Parçanın girişinde yer alan güçlü fanfar teması kapanışta dönüştürülerek geri gelir; bu dönüş, yalnızca bir tekrar değil, bir zamansal halkadır. Yılın başındaki müzikal çağrı, yılın sonunda bir hafıza jesti olarak yeniden duyulur. Fanny Hensel (1805–1847), Berlin'de entelektüel bir Yahudi ailede dünyaya gelmiş, çocukluğundan itibaren Johann Philipp Kirnberger geleneğine dayanan katı kontrpuan ve piyano eğitimi almıştır. Kardeşi Felix Mendelssohn'la aynı düzeyde müziksel yetkinlik kazanmış, çağdaşlarının çoğu tarafından olağanüstü bir yetenek olarak görülmüştür. Ancak Hensel'in yaşamı, 19. yüzyıl Avrupa'sında kadın besteciliğinin kamusal alanla sınırlı ilişkisinin çarpıcı bir örneğidir. Babası Abraham Mendelssohn, kızının müzikteki yeteneğini takdir etmekle birlikte, ona kamusal bir bestecilik kariyeri değil, ev içi müzik etkinlikleriyle sınırlı bir rol biçmiştir (Todd, 2010; Wilson Kimber, 2002).

Bu toplumsal konum, Hensel'in ifade stratejilerini derinden etkilemiştir. 19. yüzyılda kamusal konser kültürü dramatik sonat anlatıları, büyük formlar ve kahramansı kapanış kipleriyle özdeşleşirken; ev içi müzik üretimi döngüsel zaman kurguları, lirik dönüşümler ve tematik hatırlama gibi anlatı kipleriyle ilişkilendirilmiştir (Citron, 1993; McClary, 1991). Hensel, bu ikinci anlatı kipini benimsemekle kalmamış, biçimsel olarak büyük ölçekli yapılar kurarak bu kipin estetik sınırlarını genişletmiştir. Das Jahr, ev içi müzik üretimi çerçevesinde yazılmış olmasına rağmen, yapısal açıdan bir sonat döngüsü kadar karmaşık

bir zamansal anlatı sunar. Bu noktada, Türkçe toplumsal cinsiyet literatürü de önemli bir kuramsal arka plan sağlar. Berktay (2003), toplumsal cinsiyetin tarihsel inşasının modernlik süreçleriyle iç içe geçtiğini vurgular; Sirman (1989), kadınlık kavramının kamusal ve özel alan ayrımıyla nasıl şekillendiğini tartışır; Tekeli (1991) ise kadınların kültürel konumlarının modernleşme süreçlerinde nasıl yeniden tanımlandığını inceler. Hensel'in ev içi müzik üretimiyle kurduğu estetik dil, bu literatürde tarif edilen yapısal sınırlandırmalarla paralellik taşır; ancak aynı zamanda bu sınırların içinde yaratıcı alanlar açan bir örnektir.

Bu çalışmanın birinci ekseni, "Aralık" parçasının biçimsel analizine odaklanır. Parça, klasik giriş, tema, geçiş, ikincil tema, kapanış, coda düzenini net biçimde yansıtır. Bu yapı, Caplin'in (1998) fonksiyonel biçim kuramıyla açıklanabileceği gibi, Türk müzikolojisinde yerleşik biçim bilgisi çerçeveleriyle de çözümlenebilir. Cangal'ın (2004) sistematik periyot ve dönem tanımları, Hensel'in tematik organizasyonunu net biçimde görünür kılar. Altar (1986), klasik biçimlerin işlevsel bölümlerini tanımlarken "kadans alanı", "geçiş bölmesi" gibi kavramlara vurgu yapar; bu kavramlar Hensel'in geçiş kesitlerindeki sekanslı yapıları anlamada işlevseldir. Say (1992) ise biçimsel çözümlemelerde tematik gelişimin zamansal yayılımına dikkat çeker; bu yaklaşım "Aralık"ın tematik dönüşüm alanlarını yorumlamada yararlıdır. Bu üç Türkçe kaynak, Caplin'in fonksiyonel modelini ve Hepokoski–Darcy'nin biçim deformasyon kuramını tamamlar niteliktedir. Böylece "Aralık"ın biçimsel analizi, hem Batı hem de yerel teorik çerçevelerin kesişiminde gerçekleştirilecektir. Çalışmanın ikinci ekseni, eserin tonal planı ve zamansal çerçeveleme stratejilerini ele alır. Parça, tonik merkezde başlar; geçici olarak dominant veya mediant merkezlere yönelir; kapanışta tonik merkeze döner. Bu hareket klasik sonat modeline benzer görünse de, anlatısal işlevi farklıdır. Beethoven veya Schumann'da tonik dönüş çoğu kez dramatik bir gerilimin çözülmesini temsil ederken; Hensel'de bu dönüş, yılın döngüsel zamanını kapatan bir hafıza jestidir. Tonal plan, dramatik bir çatışmanın değil, zamansal bir çevrelemenin aracıdır. Üçüncü eksen, Hensel'in kapanış stratejilerinin toplumsal cinsiyet anlatılarıyla ilişkisini ele alır. Kamusal alanın dramatik kapanış kiplerinden farklı olarak Hensel, döngüsel zaman, tematik hatırlama ve kutlayıcı retoriğe dayalı bir kapanış estetiği geliştirir. Bu yaklaşım, hem kendi tarihsel konumunu hem de 19. yüzyılın cinsiyetlendirilmiş anlatı yapılarını yansıtır. Berktay (2003), Sirman (1989) ve Tekeli (1991) gibi yazarların belirttiği üzere, kamusal/özel alan ayrımı kadınların üretim biçimlerini şekillendirmiştir; Hensel'in anlatı stratejileri bu ayrımın estetik izdüşümünü oluşturur. Ancak Hensel'in kapanışı pasif bir kabulleniş değil, biçimsel ustalığıyla bu sınırların içinde yaratıcı bir zamansal yapı kurma eylemidir.

Bu çalışma, "Aralık" parçasını üçlü bir analitik çerçevede inceler:

1. Biçimsel düzlem: Tematik organizasyon, periyot yapıları, geçiş ve kapanış alanlarının analizi.
2. Tonal-anlatısal düzlem: Tonal planın zamansal çerçeveleme aracı olarak işlevi.
3. Kültürel-toplumsal düzlem: Hensel'in toplumsal konumunun anlatı biçimleri üzerindeki etkisi.

Bu üç düzlemin kesişiminde, "Aralık" yalnızca bir piyano parçası değil, bir yılın, bir zamansallığın ve bir kültürel konumun müzikal anlatısı olarak belirir.

2. Döngü Biçimi ve "Aralık" Parçasının Konumu

Fanny Hensel'in Das Jahr başlıklı piyano döngüsü, yalnızca bir dizi bağımsız karakter parçası olarak değil, aynı zamanda bir zaman anlatısı olarak tasarlanmıştır. On iki ayı temsil eden parçalar, kronolojik sıraya göre dizilmiştir ve bu sıralama, dinleyiciye yılın ilerleyişine benzer bir müzikal deneyim sunar. Bu yönüyle Das Jahr, hem müzikal hem de kültürel düzeyde zamanın döngüsel yapısını temsil eden özgün bir yapıt olarak öne çıkar. Döngünün "Aralık" başlıklı son parçası, bu yapının yalnızca finali değil, aynı zamanda döngünün başından itibaren örülmüş anlatının çerçevelendiği, yeniden anlamlandırıldığı bir noktadır. Das Jahr döngüsü, 1841 yılında Hensel tarafından ev içi müzik üretimi çerçevesinde tasarlanmış, ancak ölçeği bakımından sıradan bir "ev müziği" ürününü aşan nitelikler taşır. Her bir ay için bestelenmiş parçalar, tipik romantik karakter parçalarının ötesine geçerek, yılın ilerleyişini hem zamansal hem anlatısal olarak temsil eder. Döngünün bu takvimsel yapısı, 19. yüzyılın zamana bakışını da yansıtır: yıl, yalnızca bir kronoloji değil, bireyin yaşam döngüsünü, mevsimlerin değişimini, içe dönüş ve dışavurum anlarını barındıran kültürel bir çerçevedir. Bu nedenle döngü, takvimsel sırayı basit bir sıralama olarak değil, anlam üreten bir yapısal ilkeden hareketle kullanır. Bu yaklaşım, dönemin birçok piyano döngüsünde gözlemlenen anlatısal yönelimle paraleldir. Örneğin Schumann'ın Carnaval ya da Mendelssohn'un Lieder ohne Worte dizileri, birbirinden bağımsız parçaları daha geniş bir anlatı ya da karakterler mozaiği içerisinde birleştirir. Ancak Hensel'in döngüsü, bu örneklerden farklı olarak zamanı doğrudan tematik ve yapısal bir eksen haline getirir. Her bir parça, takvimdeki yerinin çağrışımlarını taşır; "Ocak"ta başlangıcın dinginliği, "Haziran"da yazın genişlemesi, "Ekim"de düşsel bir içe dönüş ve "Aralık"ta yıl sonunun kutlaması, tematik atmosferlere yansır.

"Aralık" parçası, döngünün hem son halkası hem de önceki bölümlerin anlatı örgüsünü çerçeveleyen bir merkez konumundadır. Bu parça, bir yandan yılın tamamlanışını ve kutlanmasını temsil ederken, öte yandan döngünün başındaki tematik izlekleri yeniden hatırlatarak bir geri dönüş etkisi yaratır. Böylece anlatı yalnızca ileri doğru ilerleyen doğrusal bir yapı değil, aynı zamanda kendi başlangıcına göndermede bulunan döngüsel bir yapı kazanır. Bu tür bir çerçeveleme stratejisi, özellikle 19. yüzyılın ortalarından itibaren gelişen döngü formu estetiğinde belirgindir. Döngülerin sonunda başlangıca ait tematik veya atmosferik öğelerin geri dönmesi, yalnızca tematik birlik sağlamakla kalmaz, aynı zamanda zamansal bir bütünlük algısı yaratır. Hensel'in "Aralık" bölümünde bu tür bir bütünleştirici yaklaşım gözlemlenir: önceki parçaların ruh halleri, armonik gidişleri ve karakteristik dönüşleri burada yeni bir bağlam içinde yeniden şekillenir. Bu durum, parçanın hem sonuç hem de özet işlevini üstlenmesine olanak tanır.

2.1. Yıllık Zamanın Müzikal Kurgusu

Hensel'in döngüsünde zaman, lineer bir ilerlemeden çok döngüsel bir anlatı ilkesi olarak işler. "Aralık", bir son olmaktan ziyade döngünün kapandığı ve başa dönüldüğü bir "eşik"tir. Bu anlayış, 19. yüzyılda zamanın müzikte temsiline dair romantik eğilimlerle de örtüşür. Romantik estetikte zaman, yalnızca kronolojik bir ölçü değil, içsel deneyimlerin katmanlandığı bir alan olarak kavranmıştır. Döngüsel form, bu içsel zaman deneyimini somutlaştırmak için ideal bir araç haline gelmiştir. Bu bağlamda "Aralık", Beethoven'ın geç dönem sonatlarında görülen kahramansı final anlayışından farklı bir konumda durur. Beethoven'da kapanış çoğu zaman çatışmanın çözümü ve güçlü bir tonal/tematik teyit üzerinden ilerlerken, Hensel'in döngüsünde kapanış, zamanın tamamlanması ve yeniden doğuşun işaret edilmesi üzerinden şekillenir. Bu durum, müzikal kapanışın yalnızca tonal bir mesele değil, aynı zamanda anlatı kipleriyle ilişkili bir tercih olduğunu gösterir.

Hensel'in Das Jahr döngüsünü oluşturduğu tarihsel bağlam da bu yapının anlaşılmasında önemlidir. 1840'ların Berlin kültürel ortamında kadın bestecilerin üretimi büyük ölçüde ev içi alanla sınırlıydı. Kadınlar için kamusal konser sahnelerinde büyük ölçekli yapıtlar sergilemek çoğu zaman mümkün değildi; bu durum, bestecilik stratejilerini ve biçimsel tercihler üzerinde dolaylı bir etki yaratmıştır. Hensel, bu sınırlı alan içinde büyük biçimsel düşünceyi ev müziği ortamında uygulama yönünde özgün bir yol izlemiştir. Das Jahr döngüsünün kapsamı, onun yalnızca bir "karakter parçası" bestecisi olmadığını, aksine zamansal bütünlükleri ve anlatı kurgularını bilinçli bir şekilde planladığını

gösterir. “Aralık” parçasının döngüdeki yeri de bu stratejiyi net biçimde ortaya koyar. Hensel, son parçada önceki bölümlerden izler taşıyarak dinleyicinin belleğine seslenir. Böylece dinleyici, yalnızca “Aralık”ı değil, tüm yılı geriye dönük olarak hatırlamaya başlar. Bu durum, dinleme deneyimini ileriye doğru yönlendiren klasik kapanış modelinden farklı bir anlatı yapısı yaratır: kapanış, geçmişin yankılandığı bir zaman halkası etkisi oluşturur.

Bu bağlamda Hensel’in döngü tasarımı, biçimsel bir çerçevenin ötesinde anlatı işlevi taşıyan bir zamansal yapı olarak okunmalıdır. Her bir ayın müzikal karakteri, döngünün ilerleyişinde bir anlatı kesiti oluşturur; “Aralık” ise bu kesitlerin bir araya geldiği, zamansal sürekliliğin duyumsandığı noktadır. Döngü formu, tematik birlik ve tonal planlamanın ötesinde bir anlam üretme stratejisi olarak kullanılır. Hensel’in bu yaklaşımı, 19. yüzyılın müzik estetiğinde zaman, anlatı ve toplumsal bağlamların iç içe geçtiği karmaşık bir yapının örneğini sunar.

3. Biçimsel Analiz: Tematik Organizasyon ve Yapısal Analiz

“Aralık” parçası, döngünün finalini oluşturan kutlayıcı karakteriyle, hem müzikal hem de anlatısal açıdan özel bir yapıya sahiptir. Bu yapı, tematik organizasyonun son derece bilinçli biçimde planlanmasıyla ortaya çıkar. Hensel, açılıştan itibaren hem periyot yapıları hem de sekanslı geçişler yoluyla eserin anlatı kurgusunu biçimsel düzeyde kurar. Parçanın bütünü, giriş bölümü, ana tematik alanlar, ikincil tematik bölge, kapanış temaları ve coda olmak üzere beş ana kesitte incelenebilir.

Görsel 1. Ana tema girişi ilk dört ölçü

Eser, 1–8. ölçüler arasında yer alan belirgin bir kutlama fanfarı ile başlar. Görsel 1' deki bu açılış bölümü, majör tonda yazılmış güçlü akorlu yapılar ve ritmik netlik taşıyan motiflerle karakterizedir. Yapı bakımından klasik bir 4+4 periyot düzeni sergiler: ilk dört ölçüde tematik bir çağrı sunulur, sonraki dört ölçüde ise bu fikir kadansla pekiştirilir. Bu açılış, hem eserin kutlayıcı karakterini hemen dinleyiciye duyurur hem de döngünün finalinde zamansal kapanışı işaret eden bir retorik oluşturur.

Görsel 2. Açılış teması sonrası hazırlık kesiti örneği

9–16. ölçüler arasında ise bu açılış periyodu genişletilir. Hensel, Görsel 2' de cevap cümlesini uzatarak daha belirgin bir kadans noktasına yönelir. Bu kadans uzatması, giriş temasını ana tematik bölgeye hazırlayan bir geçiş görevi üstlenir. Bu sekiz ölçülük hazırlık kesiti, tematik olarak önceki fanfar materyalini geliştirirken, armonik açıdan dominant bölgede bir beklenti yaratır. Dolayısıyla giriş, tematik olarak kapalı bir birim değil; aksine anlatıyı açan bir eşik işlevi taşır.

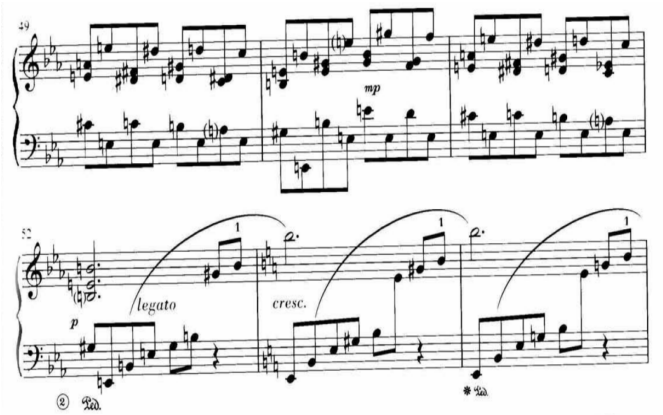
Görsel 3. Birinci tematik alan girişi örneği

17–32. ölçüler, eserin birinci tematik alanını (T1) oluşturur. Görsel 3'te görüldüğü gibi daha lirik ama ritmik olarak belirgin bir tema sunulur. Yapı, 8+8 ölçülük klasik bir periyot biçimindedir. Ön cümlede temel motif açık bir şekilde duyurulur; bu motif, kutlama havasını daha şarkısal bir karakterle sürdürür. Cevap cümlesinde ise sekanslama ve kadanslaşma belirginleşir. Tonal merkez hâlâ tonik majördür. Bu birinci tema, döngünün erken bölümlerine; özellikle "Ocak" ve "Mart" parçalarına göndermeler içerir. Bu sayede final parçası, döngü boyunca dolaşan tematik malzemeyi yeniden gündeme getirir ve bir "anımsama alanı" oluşturur.

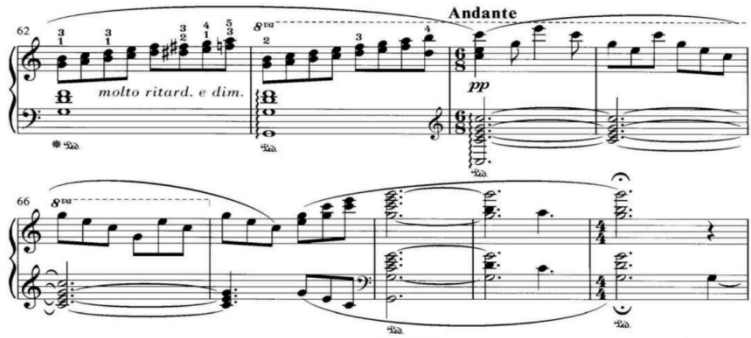
Görsel 4. Birinci tematik alan geçiş bölümü

33–48. ölçüler, birinci tematik alanın sekanslı bir iç geçişini temsil eder. Görsel 4'te T1'in ritmik ve melodik öğeleri sekanslanır, armonik olarak geçici bölgeler dolaşılır. Bu kesit, fonksiyonel olarak klasik biçimlerdeki "geçiş" bölümüne denktir. Hensel, burada tematik materyali dramatik bir dönüşümden geçirmek yerine, enerjiyi yükselten ve tonal yönelimi belirginleştiren bir sekans tekniği kullanır. Bu bölümde modülasyon eğilimi hissedilir; genellikle dominant ya da mediant bölgeye geçişin hazırlığı yapılır.

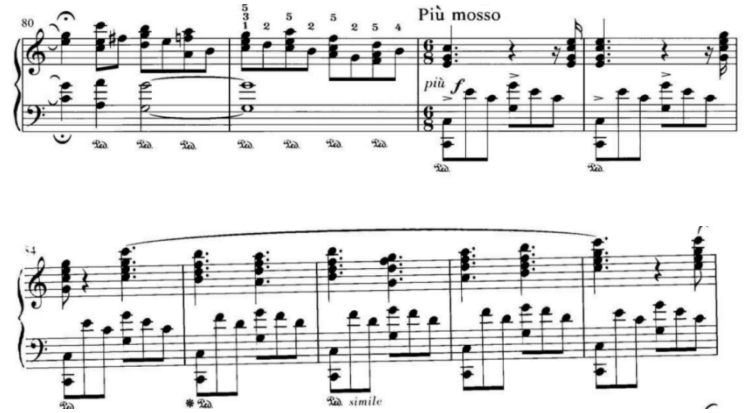
Görsel 5. İkinci tematik alan girişi

49–64. ölçüler arasında, ikinci tematik alanı (T2) sunulur. Bu tema, birinci temaya kıyasla daha kantilen, legato çizgilere sahip olup karakter bakımından belirgin bir kontrast oluşturur. Görsel 5'te başlayan fikirle, yapı açısından 4+4+8 ölçülük bir genişleme görülür: ilk dört ölçüde kısa bir ön fikir sunulur, sonraki dört ölçüde bu fikir sekansla genişletilir, son sekiz ölçüde ise kadanslaşmaya doğru yönelen daha gelişmiş bir cevap cümlesi yer alır. T2'nin tonal merkezi, dominant majör ya da eserin tonal planına bağlı olarak mediant bölgedir (bazı kaynaklarda C Majör/C minör merkezli pasajlar görülür). Bu tema, döngü boyunca içsel zamanın, dinginliğin ve hatırlamanın temsil edildiği anlatı katmanına karşılık gelir.

Görsel 6. İkinci tema gelişimi

65–80. ölçüler arasında, T2'nin varyasyonlu ve sekanslı biçimde işlendiği bir pasajdır. Burada melodik yapı, dinamik bir biçimde genişler; armonik dolaşım artar ve kapanış bölgesine geçiş için gerekli ivme sağlanır. Görsel 6'daki bu kesit, klasik biçimlerdeki "closing zone" öncesi sekans alanına benzer şekilde işlev görür, anlatının yeni bir bölüme taşınması için enerjiyi yoğunlaştırır.

Görsel 7. Kapanış tematik alanı

81–96, açılıştaki fanfar temasının kısmen geri döndüğü kapanış tematik alanıdır. Görsel 7' deki bu dönüş, eserin başında kurulan kutlayıcı karakterin yeniden sahneye çıkması anlamına gelir. Yapı bakımından burada yine 4+4+8 ölçülük bir birim görülür. Hensel, girişteki ritmik figürleri ve akor yapısını yeniden kullanarak bir tür "çerçeveleme" yapar. Bu bölüm, aynı zamanda tonal olarak da tonik merkeze dönüşü pekiştirir.

Görsel 8. Kapanış kadans alanı

97–112, güçlü kadansların yer aldığı bir kapanış kadans alanıdır. Burada dramatik genişlemelerden çok sağlam tonal yerleşim dikkat çeker. Döngü boyunca işitilen bazı figürlerin yeniden duyulması, zamansal bütünlük hissini pekiştirir. Görsel 8' deki bu kadans bölgesi, anlatı açısından "yılın tamamlanışı" işlevini üstlenir; döngünün başından itibaren biriken müzikal hafıza bu noktada kapanır.

Görsel 9. Allegro döngüsel açılış alanı

Allegro, güçlü bir fanfar dönüşüyle açılır. Bu pasaj, parçanın başındaki majör fanfar temasının hızlandırılmış ve yoğunlaştırılmış bir versiyonu olarak işlev görür. Hensel burada tematik materyali yeniden sunmakla kalmaz, aynı zamanda kapanışa yönelik bir retorik kayma yaratır. Görsel 9' da görüldüğü üzere metrik yapı belirgin biçimde sıkılaşır, armonik hareket tonik merkezde kalmakla birlikte kadans formülleri yoğunlaşır. Bu açılış, klasik sonat formundaki "closing zone" işlevine benzer şekilde, dinleyiciyi kapanışa yönlendiren bir geçiş eşiği oluşturur. Hensel'in bu noktada uyguladığı hızlandırma ve ritmik yoğunluk, yılın sonundaki zamansal ivmeyi ve anlatısel doruğu temsil eder. Allegro'nun açılışı, tematik geri dönüş yoluyla döngüsel bir zaman hissi kurarken, aynı anda finalin beklentisini de yapılandırır.

Görsel 10. Coda kesiti

Görsel 10' daki Coda kesiti, eserin zamansal ve biçimsel çerçevesini kesin biçimde kapatır. Bu bölümde tonal merkez tam anlamıyla sabitlenir; kadans kalıpları tonik çevresinde yığılır ve tematik öğeler kısa, yoğun ifadelerle yeniden işlenir. Hensel burada dramatik bir çözülmeden çok, kutlayıcı bir kapanış retoriği kurar. Coda, klasik sonatların kahramansı final kipinden ayrılarak, döngüsel anlatıyı tamamlayan bir hafıza jesti niteliğindedir. Açılıştaki fanfarın izleri, burada zaferci değil, zamanın çemberini kapatan bir anımsama olarak duyulur. Böylece Allegro'nun coda bölümü, yapısal olarak kapanışı kesinleştirirken, anlatısal olarak yılın sonunu retrospektif bir ışık altında çerçeveleyen bir müzikal alan oluşturur.

Bu ölçüsel analiz, Hensel'in "Aralık" parçasında klasik biçim şemalarını son derece bilinçli bir şekilde kullandığını, fakat bunları döngüsel bir anlatı mantığına hizmet edecek biçimde dönüştürdüğünü göstermektedir. Parçanın

açılışındaki fanfar, orta bölümdeki kontrastlı T2, kapanışta tematik dönüş ve coda'daki kutlama retoriği, zamansal kapanışın farklı katmanlarını biçimsel olarak temsil eder. Ayrıca Hensel'in periyot yapılarıyla sekans alanlarını dengeli biçimde dağıtması, anlatı sürekliliğini destekleyen önemli bir tercihtir. Bu yapı, "Aralık"ı yalnızca döngünün son parçası değil, aynı zamanda döngüdeki tüm zamansal deneyimin yeniden hatırlandığı bir anlatı merkezi haline getirir.

4. Toplumsal Cinsiyet Anlatıları ve Zamansal Kapanışın Kültürel Kodları

Fanny Hensel'in yaşamı, 19. yüzyıl Avrupa'sında kadın besteciliğinin toplumsal konumunu anlamak için önemli bir örnektir. Felix Mendelssohn'un ablası olarak aynı müzikal eğitimi almasına rağmen, dönemin toplumsal cinsiyet normları onun üretimini büyük ölçüde ev içi çevreyle sınırlamıştır. Abraham Mendelssohn'un kızına yazdığı mektuplarda bu durumu açıkça ortaya koyan ifadeler yer alır: bir kadın için müziğin kamusal alanda değil, özel alan içinde bir faaliyet olması gerektiği vurgulanır (Todd, 2010; Wilson Kimber, 2002). Bu bağlam, Hensel'in anlatı stratejilerini anlamada belirleyici bir zemindir. 19. yüzyıl Avrupa kültüründe kamusal alanın dramatik sonat anlatıları, kahramansı kapanış kipleri ve büyük form anlayışı erkek bestecilerle özdeşleştirilirken; ev içi müzik kültürü, döngüsel zaman kurguları, lirik dönüşümler ve tematik hatırlama gibi anlatı kipleriyle ilişkilendirilmiştir (Citron, 1993; McClary, 1991). Hensel, "Aralık" parçasında bu kipleri yaratıcı biçimde dönüştürür: açılış fanfarını kapanışta yeniden çerçeveleyerek döngüyü bir zaman halkası etrafında kapatır; tonik merkeze dönüş dramatik bir zafer değil, retrospektif bir hafıza jesti hâline gelir.

Bu yaklaşımı anlamlandırmak için yalnızca Avrupa merkezli literatür değil, Türkiye'de toplumsal cinsiyet ve kültür üzerine yapılan çalışmalar da önemli bir arka plan sunar. Berktay (2003) toplumsal cinsiyetin tarihsel inşasını vurgularken, Sirman (1989) kadınlık kavramının kamusal ve özel alan ayrımıyla nasıl şekillendiğini ele alır; Tekeli (1991) ise modernleşme süreçlerinde kadınların konumlarının kültürel kodlarla nasıl belirlendiğini tartışır. Bu çalışmalar, Hensel'in içinde bulunduğu tarihsel bağlamı anlamak için evrensel bir toplumsal cinsiyet paradigmasının yerel kuramsal yankılarını sunar. Dolayısıyla "Aralık"taki zamansal kapanış, yalnızca müziksel bir sonuç değil, toplumsal cinsiyet anlatılarının kültürel kodlarını taşıyan bir anlatı biçimidir. Hensel, kamusal alanın dramatik anlatı modelleri yerine, özel alanın döngüsel zaman ve tematik hatırlama kiplerini kullanarak kendi anlatı dilini kurar. Bu dil,

kadın besteciliğinin 19. yüzyılda nasıl hem sınırlandırıldığını hem de bu sınırlar içinde özgün yaratım alanları açtığını gösterir.

4.1. Kapanıştaki Döngüsel Anlatının Sonu

Fanny Hensel'in Das Jahr döngüsünün son parçası olan "Aralık", hem biçimsel hem de anlatısal düzeyde döngünün doruk noktasını ve kapanışını temsil eder. Bu kapanış, klasik sonat modellerinin dramatik sonuçlarından farklı olarak, döngüsel zaman anlayışı, tematik hatırlama ve kutlayıcı retorik üzerine kuruludur. "Aralık"ın yapısı, döngünün başından itibaren örülen anlatının hem özetlendiği hem de yeniden çerçevelendiği bir son halkadır. Dolayısıyla bu kapanış, yalnızca tonal veya tematik bir sonuç değil, aynı zamanda anlatının nasıl anlam kazandığını belirleyen zamansal bir jesttir. 19. yüzyılın döngüsel piyano müziğinde "kapanış"ın işlevi, yalnızca bir final parçası yazmaktan çok daha fazlasını içerir. Beethoven'ın geç dönem sonatları, Schumann'ın Carnaval'ı ya da Liszt'in tematik dönüşüm teknikleriyle inşa ettiği döngüleri, son parçaların çoğu kez eserin bütününü yeniden yorumlayan, tematik hatırlatmalarla anlam çerçevesi çizen bir rol üstlendiğini gösterir. Hensel de "Aralık"ta benzer bir strateji izler, ancak bunu kendi anlatı kipine özgü bir biçimde gerçekleştirir. Açılıştaki fanfar teması, kapanışta dönüştürülerek geri döner; bu dönüş, tematik bir tekrar olmanın ötesindedir. Yılın başındaki müzikal "çağrı", yılın sonunda yeniden duyulur ama artık bir başlangıç değil, tamamlanmış bir yolculuğun hafızasıdır. Hensel burada Beethoven'ın dramatik yeniden ortaya çıkış stratejisinden farklı bir yol izler: Beethoven'da kapanış sıklıkla gerilimli gelişmelerin ardından kahramansı bir dönüş şeklinde gerçekleşirken, Hensel'in dönüşü hatırlamaya, çevrelemeye ve zamansal bir bütünlük kurmaya yöneliktir.

Bu yaklaşım, döngünün zamansal kurgusuyla doğrudan ilişkilidir. Das Jahr, takvim düzenine göre ilerleyen on iki parçadan oluşur; her bir ay, döngünün zamansal anlatısında belirli bir durak işlevi görür. Bu ilerleyiş, yalnızca bir sıralama değil, bir zaman deneyimidir. Dinleyici Ocak'tan Aralık'a doğru ilerlerken müzikal zamanın geçtiğini, tematik malzemelerin farklı bağlamlarda yeniden belirdiğini ve yılın yapısının müzik aracılığıyla yeniden kurulduğunu hisseder. "Aralık", bu deneyimi geriye doğru çerçeveleyen, bir tür retrospektif bakış açısı sağlayan parçadır. Bu retrospektif işlev, hem yapısal hem de anlatısal düzeyde belirgindir. Biçimsel olarak "Aralık", klasik giriş, tema, geçiş, ikincil tema, kapanış, coda düzenini izler; ancak bu şema, döngünün bütününde işitilen tematik malzemelerin yeniden konumlandırılması yoluyla farklı bir anlam kazanır. Açılış fanfarı döngünün çerçevesini çizer; birinci tema bölgesi döngünün erken aylarına göndermelerle doludur; ikincil tema alanı

daha içe dönük bir zamansal mekânı temsil eder; kapanış bölgesi ise açılışa dönüşü sağlayarak döngüyü bir zaman halkası biçiminde kapatır. Bu tür bir anlatı yapısı, Hensel'in çağdaşlarıyla karşılaştırıldığında özgün bir konuma sahiptir. Schumann'ın Carnaval'ında final parçası "Marche des Davidsbündler contre les Philistins", eserin tümünü bir maskeli balodan devrimci bir sahneye taşıyarak dramatik bir dönüş yaratır. Liszt'in tematik dönüşüm tekniklerinde (örneğin Années de pèlerinage), temalar her dönüşte yeni bağlamlara oturur ve kapanış, tematik dönüşümün doruğuna ulaşan bir dramatik doruk işlevi görür. Beethoven'ın sonatlarında ise rekapitülasyon ve coda, tonal gerilimlerin çözülüp kahramansı bir sonuçla noktalandığı bölmelerdir.

Hensel ise bu örneklerdeki dramatik ya da kahramansı kapanış kiplerini kullanmaz. Onun kapanışı, büyük bir dönüşüm ya da çatışmanın çözülmesi üzerine değil, zamansal sürekliliğin ve tematik hatırlamanın estetiği üzerine kuruludur. "Aralık", dinleyiciye bir başlangıcı değil, bir yılı geriye dönük olarak hatırlatan bir anlatı jesti sunar. Bu yönüyle kapanış, Beethoven'daki dramatik doruk ya da Schumann'daki teatral patlamadan çok, bir yılın sonunda sessiz ama güçlü bir hafıza jesti gibidir. Bu zamansal anlatı kipinin arkasında, Hensel'in içinde bulunduğu toplumsal bağlam da etkili olmuştur. Kamusal konser kültürünün dramatik modellerinden çok, ev içi müzik üretiminin döngüsel ve hatırlamaya dayalı estetik kalıplarına aşina olan bir besteci olarak Hensel, kendi anlatı biçimini bu estetik üzerinden kurmuştur. Ancak bu, onun besteciliğinin sınırlı olduğu anlamına gelmez; tam tersine, "Aralık"taki kapanış stratejisi, klasik biçim kalıplarını çok iyi bilen bir bestecinin onları dönüştürerek kendi anlatısına uyarladığını gösterir. Anlatı kuramı açısından bakıldığında, "Aralık"ın kapanışı zamansal bir çerçeveleme işlevi görür. Hatten'in (1994) "narrative retrospective" kavramıyla benzer biçimde, eserin sonundaki bu çerçeveleme, önceki bölümlere yeniden anlam kazandırır. Dinleyici kapanışa ulaştığında, yalnızca son parçayı değil, bütün döngüyü farklı bir perspektiften yeniden düşünür. Bu özellik, döngünün müzikal zamanı doğrusal bir hat olarak değil, bir daire olarak kurguladığını gösterir.

Bu çerçeveleme aynı zamanda dinleyicinin belleğiyle de doğrudan ilişkilidir. Hensel, döngü boyunca duyulan tematik malzemeleri "Aralık"ta yeniden sunarak dinleyicinin belleğinde yankılar oluşturur. Böylece kapanış, geçmişin birikiminin yeniden harekete geçirildiği bir anlatı mekânına dönüşür. Bu yaklaşım, yalnızca biçimsel bir tercih değil, 19. yüzyılın toplumsal ve estetik bağlamında kökleri olan bir müzikal zamansallık anlayışının ürünüdür. Sonuç olarak, "Aralık" parçasındaki kapanış, döngüsel anlatının merkezinde yer alır. Hensel, klasik biçimlerin tonal çerçevesini ve tematik organizasyonunu

kullanarak, yılı ve döngüyü zamansal bir bütünlük içinde kapatır. Bu kapanış, dramatik bir zafer değil, bir anımsama, tamamlama ve zamanı çerçeveleme eylemidir. Bu özellikleriyle "Aralık", hem 19. yüzyıl piyano döngüleri geleneği içinde özgün bir yere sahiptir hem de Hensel'in anlatı estetiğinin derinliğini ortaya koyar.

5. Sonuç

Fanny Hensel'in Das Jahr döngüsünün son parçası olan "Aralık" , 19. yüzyıl piyano döngüsü repertuvarı içinde hem biçimsel hem de anlatısal açıdan özgün bir konuma sahiptir. Bu çalışma, söz konusu parçayı yalnızca yapısal bir müzik analizinin konusu olarak değil, aynı zamanda bir zamansal anlatı, bir kültürel jest ve toplumsal bağlamın izlerini taşıyan bir yaratım olarak ele almıştır. Hensel'in yaşamı, yetkin bir besteci olarak yetişmesine rağmen dönemin toplumsal normları nedeniyle kamusal bir müzik kariyerinden dışlanmış bir kadının hikâyesidir. Bu durum, onun üretim koşullarını ve ifade biçimlerini doğrudan şekillendirmiştir. 19. yüzyıl Avrupa'sında kadın besteciliği, çoğunlukla ev içi müzik etkinlikleriyle sınırlanmış; dramatik sonat formu ya da büyük ölçekli senfonik türler, kamusal alanın erkek egemen anlatı kipleriyle özdeşleşmiştir. Buna karşılık kadın besteciler, piyano döngüleri, lied ve karakter parçaları gibi türlerde üretim yapmış; bu türleri hem teknik açıdan ileri düzeye taşımış hem de zamansal, tematik ve anlatısal açıdan özgün yaklaşımlar geliştirmişlerdir.

Fanny Hensel'in Das Jahr döngüsü, bu bağlamın önemli bir örneğidir. 1841 yılında bestelenen bu döngü, bir takvim yılının aylarını temsil eden on iki parçadan oluşur. Döngü, yalnızca bir sıralama değil, yılın ilerleyişini müzik aracılığıyla temsil eden bir anlatı kurgusudur. Döngünün her bir parçası, yılın bir kesitini temsil ederken; "Aralık" parçası bu kesitlerin birleştiği, döngünün hem doruğunu hem de kapanışını oluşturan merkezî bir rol üstlenir. Biçimsel açıdan "Aralık", klasik giriş, birinci tema, geçiş, ikinci tema, kapanış, coda düzenine sahiptir. Açılıştaki fanfar teması tonik merkezde güçlü bir çerçeve kurar; birinci tematik alan döngünün erken bölümlerine göndermeler taşır; ikinci tema alanı içe dönük bir karakter sunar; kapanış bölmesi açılışa geri dönerek çerçeveleme yapar; nihai coda ise döngünün zamansal bütünlüğünü pekiştirir. Bu yapı, klasik dönem sonat formunun temel ilkelerine aşinalığı açıkça gösterir. Hensel, biçimsel organizasyonu büyük bir ustalıkla kurarken aynı zamanda döngünün tematik hafızasını bu yapının içine yerleştirir.

Tonal plan açısından eser, tonik merkezde başlar, geçici dominant veya mediant merkezlere yönelir ve kapanışta tonik merkeze geri döner. Bu

hareket, klasik sonat normlarına benzer görünse de, anlatısal işlevi farklıdır. Beethoven veya Schumann gibi bestecilerde tonik dönüş çoğu zaman dramatik bir gerilimin çözülmesini temsil ederken; Hensel'de bu dönüş, zamansal bir çemberin kapanmasını, bir yılın tamamlanmasını temsil eder. Tonal plan, dramatik bir çatışmanın çözümü olmaktan çok, zamansal sürekliliğin ve tematik hatırlamanın taşıyıcısıdır. Anlatı düzeyinde "Aralık", döngünün başından itibaren örülen tematik malzemeyi yeniden çerçeveleyen bir kapanış işlevine sahiptir. Açılıştaki fanfar temasının kapanışta dönüştürülerek sunulması, dinleyiciye başlangıcı hatırlatan ama artık farklı bir perspektiften anlam kazanan bir jesttir. Bu çerçeveleme, Hatten'in (1994) "retrospektif anlatı" kavramıyla ilişkilendirilebilir: kapanış, geçmişin malzemelerini yeniden konumlandırarak anlatıya geriye dönük bir anlam kazandırır. Böylece dinleyici, yalnızca son parçayı değil, tüm döngüyü geriye dönük bir bakışla yeniden duyar.

Toplumsal cinsiyet bağlamında ise "Aralık"taki kapanış stratejileri, Hensel'in içinde bulunduğu kültürel konumla yakından ilişkilidir. Kamusal konser sahnelerinde dramatik sonat anlatılarının egemen olduğu bir dönemde, Hensel ev içi müzik üretiminin estetik kodları içinde biçimsel derinliği yüksek bir döngü yaratmıştır. Döngüsel zaman, tematik hatırlama ve kutlayıcı retorik, kadın bestecilerin 19. yüzyılda sıklıkla başvurduğu anlatı biçimleridir. Ancak Hensel'in yaptığı, bu anlatı biçimlerini pasif bir şekilde yeniden üretmek değil, klasik biçim bilgisiyle birleştirerek dönüştürmektir. Bu dönüşüm, hem estetik hem de kültürel düzeyde özgün bir ifade alanı yaratır. "Aralık" parçasındaki kapanış, Beethoven'ın dramatik final kiplerinden ya da Schumann'ın teatral son parçalarından farklıdır. Hensel, kahramansı bir zafer ya da dramatik bir çözülme sunmak yerine, yılın sonuna gelindiğinde hafızayı, zamanı ve döngünün bütününü bir araya getiren bir anımsama jesti sunar. Bu jest, yalnızca tematik bir dönüş değil; zamansal bir kapanıştır. Döngü, başladığı yere ama artık bir yılın birikimiyle geri döner. Bu bağlamda Das Jahr döngüsü, 19. yüzyıl müzik tarihinde önemli bir yere sahiptir. Eser, bir kadın bestecinin hem klasik biçim geleneklerine hâkimiyetini hem de toplumsal konumunun estetik sonuçlarını yansıtır. Hensel, büyük formlu bir döngüyü ev içi müzik üretimi çerçevesinde tasarlayarak biçimsel ve anlatısal açıdan son derece gelişkin bir yapı kurmuştur. "Aralık" parçası ise bu yapının zamansal doruğu ve kültürel hafıza noktasıdır.

Sonuç olarak bu çalışma, Fanny Hensel'in "Aralık" parçasını üç düzlemde incelemiştir: biçimsel düzlem, eserin yapısal ve tematik organizasyonunun klasik biçim normlarıyla nasıl ilişkilendiğini göstermiştir; tonal-anlatısal düzlem, tonal planın zamansal kapanışı nasıl kurduğunu ortaya koymuştur; kültürel-toplumsal

düzlem, Hensel'in toplumsal konumunun bu anlatı biçimleri üzerindeki etkisini açığa çıkarmıştır. Bu üç düzlemin kesişiminde "Aralık", yalnızca bir piyano parçası değil, bir yılın, bir zamansallığın ve bir kültürel konumun müzikal anlatısı olarak belirir. Hensel'in bu eseri, hem 19. yüzyıl döngü repertuvarında özgün bir yer edinir hem de kadın bestecilerin zamansal anlatı stratejilerini anlamak için değerli bir örnek sunar.

Kaynakça

Altar, C. (1986). *Müzik form bilgisi*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Berktay, F. (2003). *Tarihin cinsiyeti*. İstanbul: Metis Yayınları.

Cangal, N. (2004). *Biçim bilgisi*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Caplin, W. E. (1998). *Classical form: A theory of formal functions for the instrumental music of Haydn, Mozart, and Beethoven.* Oxford University Press.

Citron, M. J. (1993). *Gender and the musical canon.* Cambridge University Press.

Hatten, R. S. (1994). *Musical meaning in Beethoven: Markedness, correlation, and interpretation.* Indiana University Press.

Hepokoski, J., & Darcy, W. (2006). *Elements of sonata theory: Norms, types, and deformations in the late-eighteenth-century sonata.* Oxford University Press.

McClary, S. (1991). *Feminine endings: Music, gender, and sexuality*. University of Minnesota Press.

Rosen, C. (1988). *Sonata forms (Rev. ed.).* W. W. Norton & Company.

Say, A. (1992*). Müzik form ve analiz bilgisi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Sirman, N. (1989). Kadınlık ve toplumsal cinsiyet kimliği: Kamusal ve özel alan. *Toplum ve Bilim*, 44, 35–51.

Solie, R. A. (Ed.). (1993). *Musicology and difference: Gender and sexuality in music scholarship.* University of California Press.

Tekeli, Ş. (1991). *Kadınlar ve siyasal-toplumsal hayat*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Todd, R. L. (2010). *Fanny Hensel:* The other Mendelssohn. Oxford University Press.

Wilson Kimber, M. (2002). The "suppression" of Fanny Mendelssohn: Rethinking feminine agency in music. *19th-Century Music*, 26(2), 113–129. https://doi.org/10.1525/ncm.2002.26.2.113